

Recenzii

Pentru a identifica fundamentele unei astfel de teologii, Părintele Zaharia Zaharou, beneficiind de traducerea plină de sens a Maicilor Porfirie și Tecla, ne propune adâncirea unor subiecte și teme: *Dumnezeul părinților noștri* („Eu sunt cel ce Sunt”: Descoperirea Persoanei lui Hristos în viața Părintelui Sofronie (p. 23-50), Persoana – rodul contemplării luminii nezidite (p. 51-70), Chipul persoanei la Sfântul Siluan (pp.71-92); *Hristos, Părintele veacului ce va să fie* (Teologia ca stare duhovnicească (p.93-114); Principiul ipostatic – un dar unic al Dumnezeului și Ziditorului nostru Cel în Treime (p. 115-136); Modelul ipostatic de ființare în viața și slujirea Părintelui Sofronie (p. 137-155); *Cunoscute mi-ai făcut mie căile vieții* (Calea devenirii întru persoană (p. 157-181); Împlinirea omului ca persoană prin nevoița ascultării (p. 182-204); Numele dumnezeiesc și rugăciunea ipostatică (p. 205-220); Lacrimile – tămăduirea persoanei (p. 221-236). *Epilogul* – Despre principiul persoanei (p. 238-256) sintetizează întreaga construcție de argumentare într-un interviu cu Părintele Zaharia, reiterând caracterul catehetic și pastoral al unei astfel de lucrări.

Pr. Conf. Dr. Constantin Necula

***Cartea românească veche în Imperiul Habsburgic (1691-1830). Recuperarea unei identități culturale/ Old Romanian Book in the Habsburg Empire (1691-1830). Ecovery of cultural identity*, Ed. Mega, Cluj-Napoca, 2016, 1013 p.**

Volumul acesta de bibliografie românească veche în cuprinsul Imperiului Habsburgic (1691-1830) constituie unul dintre cele mai importante monumente de recuperare a memoriei istorice a demnității românești, culturale și duhovnicesc-intelectuale deopotrivă. *Studiul introductiv* al Evei Mârza (p. 6-64, varianta engleză p. 65-134) urmat de o Bibliografie remarcabilă (p. 135-169) deschide o istorie abia acum cristalizată bibliografic la adevărata măsură. Se dorește o deschidere spre Europa a colecției realizate de Ioan Bianu, Nerva Hodoș și Dan Simionescu (*Bibliografia românească veche, 1508-1830, I-IV*, București, 1903-1944) prin identificarea și consemnarea culturii românești cu specific transilvănean în zona de carte românească apărută în Transilvania aflată sub stăpânirea habsburgică, „care s-a configurat în ansamblul realităților geo-politice și culturale din Principat și Marele Principat, purtând amprenta locală” (p. 6). Introducerea ne aduce amănunte asupra metodei repertorierii, asupra situației istorico-politice și religioase din Transilvania la începutul dominației habsburgice și identifică o serie de repere istorice legate de publicarea de carte românească în Imperiu: Alba Iulia/ Bălgrad – primul centru tipografic românesc din Monarhie, Oltenia – un episod editorial imperial, începutul tiparului pentru românii uniți – carte românească de la Blaj, cartea românească în Clujul multiethnic, Sibiu – între tipografia dinastiei Bart și Hochmeister, tipograful Joseph Kurzbock din Viena și cartea românească, cărți românești la Buda, tipografiile din Pesta, carte românească la Brașov, Oradea lui Samuil Vulcan, lumea cărții românești în Arad și Timișoara, unicatul de la Trnava (Slovacia)/Sâmbăta, cartea românească în Bucovina Habsburgică sunt capitolele unei cercetări fundamentale care de-acum nu mai poate lipsi din demersul niciunei

Recenzii

dezvoltări a subiectului asupra bibliografiei românești de carte veche, nu doar în România. Concluzia finală merită reținută: „Cercetate în ansamblu, cărțile românești tipărite în perioada stăpânirii habsburgice sunt oglinda transformărilor suferite de Transilvania în cei 139 de ani cercetați. Ele reflectă orientarea culturală a Vienei față de Transilvania. Implicarea Curții de la Viena în actul de tipărire direct sau prin instituțiile locale a avut câteva scopuri culturale și politice declarate. Prin intermediul instituțiilor școlare, implicit prin tipărirea manualelor de școală pentru adulți și copii, se urmărea instruirea cetățenilor loiali Imperiului; prin susținerea editării cărților de cult s-a avut în vedere, în primul rând, întărirea unirii religioase pe cuprinsul Principatului. Prin apropierea de Imperiu, erudiții români au beneficiat de o educație europeană a vremii, de universități și biblioteci. Prin implicarea lor în actul editorial, cartea românească a devenit, într-o importantă măsură, oglinda spiritului european împărtășit de erudiți prin slova cărții scrise și tipărite” (p. 66).

Un colectiv amplu: Niculina Iacob și Ioan Chindriș (revizia filologică), Niculina Iacob (metodologia alcătuirii repertoriului), cu descrierea cărților realizată de Otilia Urs (Abrud, Alba Iulia, Arad, Blaj, Cluj, Râmnic, Sibiu, Șumuleu-Ciuc, Timișoara), Anca Elisabeta Tatay (Brașov, Bratislava, Buda, Cernăuți, Kalocsa, Karlowitz, Liov, Oradea, Pesta, Trnava, Veneția, Viena), Andrea Mârza (cărți în limbă greacă) și Bogdan Crăciun (cărți în limba germană), cu rezumate ale fiecărei cărți în limba română realizate de Ioan Chindriș și Nicoleta Iacob, traduse în limba engleză de către Roxana Moldovan Czintos, cu o traducere în limba engleză a studiului introductiv realizată de Carmen Borbely, cu o reprezentare cronologică asupra subiectului realizată de Ana Maria Roman-Negoi și o reprezentare cartografică a centrelor tipografice realizată de Bogdan Crăciun.

Sunt analizate 75 de depozite de carte, prezentându-se tipăriturile în funcție de centrele tipografice (21 de centre), cu specială privire inclusiv asupra celor cu existență incertă (p. 939-991). Cărțile sunt prezentate în funcție de format, ornamentație, cuprins. Sunt identificate depozitele unde se află volumele, referințele din izvoare de bibliografie anterioare la observațiile finale fiind consemnat exemplarul de referință, inclusiv cotele unde poate fi identificată lucrarea.

O lucrare monumentală, proiect finanțat dintr-un grant al Consiliului Național al Cercetării Științifice. O redescoperire a ideii de europenism transilvan prin cultură, editare și coerență în cercetare.

Pr. Conf. Dr. Constantin Necula

Arhimandrit Benedict Ghiuș, *Predici și îndrumări omiletice*, Scrieri I, Editura *Cuvântul Vieții* a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, București, 2016, 321 p.

Cu binecuvântarea și purtarea de grijă a PF Sale Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, care prefațează ediția, a apărut la Editura „Cuvântul Vieții” a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei lucrarea Părintelui Arhimandrit Benedict Ghiuș, *Predici și îndrumări omiletice* (Scrieri I) (București, 2016, 321 p.). Încă din *Binecuvântare* (p. 5-7), semnată de PF